

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада ДФ 02 Інституту соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії в галузі знань «05 – Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю «053 – Психологія» Громовій Ганні Михайлівні на підставі прилюдного захисту дисертації «Толерантність до невизначеності як чинник трансформації травматичного досвіду особистості» 08 вересня 2022 року.

Громова Ганна Михайлівна 1980 року народження, громадянка України, має дві вищі освіти: з економіки (диплом магістра Київського Національного економічного університету ім. В. Гетьмана) та з психології – у 2007 році завершила навчання у Таврійському Національному університеті ім. В. І. Вернадського за спеціальністю Психологія та здобула диплом спеціаліста з кваліфікацією психолога, викладача вищого навчального закладу.

З вересня 2018 по вересень 2022 – аспірантка Інституту соціальної та політичної психології денної форми навчання за власні кошти. З 2008 року веде приватну психотерапевтичну практику з членством у професійних асоціаціях. З 2019 року є сертифікованим консультантом у методі кататимно-імагинативної психотерапії. З 2020 року є супервізором у методі EMDR (ПДРО), сертифікованим Американською та Європейською асоціаціями EMDR. З січня 2022 працює молодшим науковим співробітником лабораторії соціальної психології особистості ІСПП НАПН України. З червня 2022 обрана за конкурсом стипендії ім. Яніни Петшак на посаду асистента у Центрі дослідження упереджень при факультеті психології Варшавського університету. Працює також на гарячій лінії психологічної підтримки Міжнародної організації з міграції.

Дисертація виконана в Інституті соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України, м. Київ.

Науковий керівник: Титаренко Тетяна Михайлівна, дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії соціальної психології особистості Інституту соціальної та політичної психології НАПН України.

Здобувачка має 16 одноосібних наукових публікацій за темою дисертації, із них 3 статті – у наукових фахових виданнях, включених до переліку МОН України (які також включені до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus), 1 стаття в періодичному науковому виданні іншої держави, що входить до Європейського Союзу, що включене до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, 2 статті у міжнародних наукових виданнях, які входять до бази даних Web of Science/Scopus та 10 публікацій – в інших наукових виданнях України.

Статті у наукових фахових виданнях, затверджених МОН України:

1. Громова, Г. М. (2020). Методики дослідження зв'язків інтолерантності до невизначеності з наслідками травматичного

життєвого досвіду. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*, 45(48), 88–99. [https://doi.org/10.33120/ssj.vi45\(48\).145](https://doi.org/10.33120/ssj.vi45(48).145).

2. Громова, Г. М. (2020). Інтollerантність до невизначеності у ветеранів з важкими пораненнями: порівняльний аналіз. *Інсайт: психологічні виміри суспільства*, 4, 29–41. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2020-4-2>.

3. Громова, Г.М. (2021). Інструменти вимірювання толерантності до невизначеності. Адаптація тесту «Шкала інтолeрантності до невизначеності» Н. Карлетона. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*, 47(50), 115–130. [https://doi.org/10.33120/ssj.vi47\(50\).217](https://doi.org/10.33120/ssj.vi47(50).217).

Статті у міжнародних наукових виданнях, які входять до Європейського союзу:

4. Hromova, H. (2021). Intolerance of Uncertainty and Time Perspective Profile as Mediators of Post-Traumatic Stress Symptoms. *Veda a Perspektivi*, 6(6), 178–185. [https://doi.org/10.52058/2695-1584-2021-6\(6\)-178-185](https://doi.org/10.52058/2695-1584-2021-6(6)-178-185).

Статті у міжнародних наукових виданнях, які входять до бази даних Web of Science/Scopus:

5. Hromova, H. (2022). Interrelation between intolerance of uncertainty and the time perspective profile in the military. *Current Issues in Personality Psychology*. <https://doi.org/10.5114/cipp.2021.111984>.

6. Hromova, H. (2022). Intolerance of Uncertainty – Related Aspects of Planning for the Future During the Pandemic. *Journal of Education Culture and Society*, 13(1), 257–269. <https://doi.org/10.15503/jecs2022.1.257.269>.

Кількість обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці.

Мілютіна Катерина Леонідівна, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології розвитку КНУ імені Тараса Шевченка
Зауваження:

1. Наявна деяка диспропорція розгляду тем у теоретичній частині роботи – більшість проаналізованих досліджень стосуються проблеми толерантності до невизначеності, тоді як особливості травматичного досвіду (в залежності від віку, типу травми тощо...) розкрито недостатньо.
2. В емпіричному дослідженні, навпаки, більшість методик спрямовано на вивчення травматичного досвіду та його наслідків, а толерантність до невизначеності за допомогою однієї методики.

3. В третій частині роботи наявно широке представлення результатів констатувального етапу емпіричного дослідження, але не відображено формувального етапу. Тому залишається невідомим, чи наявні можливості розвитку толерантності до невизначеності.

Полунін Олексій Васильович, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології Національний університет біоресурсів та природокористування України

1. У першому, теоретичному розділі, на наш погляд, було б доречно спробувати визначити толерантність до невизначеності не тільки як рису особистості, а й з перспективи когнітивної психології, тим більше, що дисертантка виокремлює у визначенні толерантності до невизначеності компоненти, які можуть моделюватись в рамках когнітивістської парадигми. А саме, (1) сприйняття непередбачуваності, (2) сприйняття неоднозначності та (3) сприйняття складності. До того ж додається поведінкова компонента – здатність реагувати на означені складові проактивно (ст. 50). Було б доцільно більш детально окреслити кожен з цих компонент з перспективи когнітивістської парадигми.
2. У другому розділі описано вибірку, але не представлено окремо характеристики для обох частин вибірки, а саме тих, хто брав участь в дослідженні за грошову винагороду, і тих, хто брав участь безкоштовно (ст. 86). Також в обробці результатів не враховано цю мотиваційну різницю між учасниками дослідження.
3. Там же, у другому розділі, (ст. 84-86, ст. 93) не зазначено порядок проходження діагностичних опитувальників випробуваними та в подальшому не згадується можливий ефект послідовності в отриманих даних та не йдеться про його врахування при обробці даних.
4. Деякі з гіпотез, що представлені в третьому розділі, наприклад, на ст. 88-89, доречно було б подати в першому розділі до розроблення моделі емпіричного дослідження, бо емпіричне дослідження будується з метою перевірки вже висунутих гіпотез.
5. Враховуючи новизну моделі медіації як методу статистичного аналізу даних, а також її малу розповсюдженість на теренах України, було б доцільно дещо детальніше подати її в тексті дисертації.

Губеладзе Ірина Гурамівна, доктор психологічних наук, старший дослідник, завідувач лабораторії психології мас і спільнот Інституту соціальної та політичної психології НАПН України

1. Формулювання назв деяких підрозділів третього розділу, на нашу думку, носить суто функціональний, а не змістовний характер.
2. Заявлена у темі «толерантність до невизначеності як чинник трансформації травматичного досвіду особистості» в предметі зводиться до вивчення особливостей ТН в осіб з травматичним

досвідом, а відтак сам трансформаційний потенціал ТН виявляється недостатньо виразно представлений у самій роботі

3. Текст потребує редакторської вичитки, оскільки зустрічаються орфографічні та пунктуаційні огріхи

Мирончак Катерина Володимирівна, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник лабораторії соціальної психології особистості Інституту соціальної та політичної психології НАПН України

1. Представлена теоретична модель наприкінці першого розділу потребує більш розгорнутого опису усіх виділених у ній компонентів.
2. У тексті такі конструкти як посттравматичний стрес, посттравматичні стани, важкі емоційні стани інколи використовуються як синонімічні, що часом створює змістове непорозуміння і потребує уніфікації вживаних понять.
3. Текст дисертації містить окремі помилки і потребує вичитки, приведення у відповідність до вимог (оформлення посилань на використані джерела, уніфікація використаних англійських та українських скорочень), зокрема, стилістичної правки.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» – немає,
«Утримались» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Громовій Ганні Михайлівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія»

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 02
доктор психологічних наук,
професор

П. П. Горностай